

“De dood in kinderschoenen”

UNIEKE TENTOONSTELLING OVER KINDERGRAVEN

ZWEVEGEM/BRUGGE ▶ Het afgelopen jaar fietste Anne-Flor Vanmeenen langs meer dan 200 kerkhoven in West-Vlaanderen om er kindergraven in kaart te brengen. “Een luguber onderwerp? Misschien, maar van bij het begin van het project voelde ik dat er nood was aan aandacht rond rouwverwerking om kinderen.”

Dat Anne-Flor Vanmeenen, consulent in het vrijzinnige huisvandeMens in Brugge, dit project opstartte, is niet toevallig. “We verzorgen hier regelmatig afscheidsplechtigheden, ook voor kinderen. We zagen dat er meer nood is aan persoonlijke verwerking.”

En dus inventariseerde de Zwevegense de tradities die er zijn rond de dood van kinderen en plaatste ze alles in een context. “Je merkt dat er een enorme evolutie is in de graven doorheen de jaren. Terwijl kindergraven vroeger eigenlijk mini-volwassenengraven waren met een beeldje van een engel op, zie je dat ze de jongste jaren steeds persoonlijker worden. Playmobil, plakparels, afbeeldingen van smurven of Micky Mouse, graven in de vorm van knuffelberen of Bumba. Het kan vandaag allemaal. En dat is goed.”

“Je ziet dat de kinderwereld eindelijk op de begraafplaats is geraakt. Dat merk je bijvoorbeeld ook aan de paddenstoelenurnen in Blankenberge en Oostende. Je ziet dat de trend zich doorzet. Toch is er nog werk. In Nederland zie je zelfs al begraafplaatsen waar bijvoorbeeld een klein speeltuintje is. Bij ons zijn we zelfs nog niet zover dat iedere begraafplaats bankjes, een schuilhokje of een toilet heeft. Dat klinkt banaal. Maar als je wil dat mensen zich welkom voelen, dat ze er even kunnen blijven, moet je daar aandacht voor hebben, vind ik.”

“Ik wil met deze tentoonstelling (zie kader) niets wetenschappelijk bereiken of geen mensen choqueren. Het enige wat ik wil, is dat het verlies van een kind meer bespreekbaar wordt omdat ik, door de dagelijkse praktijk, gemerkt heb dat er nood aan was.”

PRIJS

Omdat de provincie Oost-Vlaanderen enorm enthousiast was over het idee, deed Anne-Flor het project eerst in Oost-Vlaanderen. Daar kreeg ‘De dood in kinderschoenen’ in mei zelfs de Prijs voor Cultureel Erfgoed. “Als West-Vlaamse was het niet onlogisch dat ik ook hier op onderzoek zou gaan. Het afgelopen jaar fietste ik tijdens de weekends langs meer dan 200 kerkhoven in de provincie om er kindergraven te fotograferen en in kaart te brengen.”

“In West-Vlaanderen zie je dat de traditie van

Kindergraven worden steeds persoonlijker. Op dit graf in Houtem staat zelfs een goudvis. (GF)

“Playmobil, plakparels, afbeeldingen van de smurven of Micky Mouse, het kan allemaal.”

De tentoonstelling ‘De dood in kinderschoenen’ loopt van 3 tot 13 oktober in de Jan Garemynzaal op de Markt 7 in Brugge. Wie graag een (klein)kind, broer of zus herdenkt, kan de organisatoren een foto bezorgen via anneflor.vanmeenen@demens.nu of 050 33 59 75. Die foto zal dan een plaats krijgen in de herdenkhoek. Er is geen leeftijdslimiet, echografieën kunnen dus ook.

de post-mortemfoto op het graf is blijven bestaan. Vroeger was dat heel courant omdat fotografie nog niet zo ingeburgerd was. Mensen hadden gewoon geen andere foto. In Oost-Vlaanderen is die traditie vanaf de jaren '70 volledig verdwenen, in West-Vlaanderen gebeurt dit vandaag nog steeds, zij het wel minder frequent. Voornamelijk bij kindjes die tijdens of vlak na de geboorte overlijden. Ook merk je dat er in onze provincie nog minder foetusweides zijn dan in Oost-Vlaanderen. En natuurlijk is er in West-Vlaanderen meer dan in Oost-Vlaanderen aandacht voor oorlogsslachtoffers, want ook daarbij waren veel kinderen.”

GOUDVIS

“Mensen hebben ook na de begrafenis nog nood aan dat plekje ter herdenking. Zo zag ik een kindergraf uit de jaren '70 waar recent nog een knuffel van Winnie the Pooh op geplaatst was. In Houtem bij Veurne zag ik zelfs een levende goudvis op een grafje staan. Ook verjaardagen worden nog gevierd. Twee papieren kroontjes met ‘5 jaar’ op, geplaatst op een graf van kindjes die nog geen maand geleefd hadden... zo'n dingen raken je. Er zit een verhaal achter. We hopen dat we met de tentoonstelling dit thema meer bespreekbaar maken.”

Anne-Flor Vanmeenen aan het werk op een kerkhof. (Foto BP)